

DRAMATICKÉ STUDIO

ČIN

v P r a z e

DRAMATICKÉ STUDIO „ČINU“ V PRAZE

Ruku v ruce

Mladí autoři sdružení kolem »ČINU« se po roce opět přihlašují.

Nejprve sami podrobili přísné kritice vlastní práce a vybrané svěřili Marcelu Hudeci, který přečetl zeň jejich nadání a posoudil, co by se mělo odevzdat veřejnosti. A pak teprve přišli ruku v ruce, a přinesli nám své básně pro jevištní provedení.

Rád jsem se ujal tohoto úkolu. Při prvním čtení rukopisu chystal jsem se z jednotlivých básní sestavit souvislé pásmo, jakýsi smyšlený děj, jenž by byl nesen lyrismem jejich slov. Ale pak jsem se zarazil. Představil jsem s v duchu tváře všech těch mladých autorů, kteří jsou si tak blízcí svým věkem, přečetl jsem po druhé básně, jež nesou pečeť svého věku.

A byl jsem rozhodnut. Žádný děj, ani vzrušené výkřiky, žádná velká gesta, žádná děsivá scéna, ani pochmurná světla, žádné tragické pausy ani vzrušený spěch. Jako je pět autorů, tak bude pět herců, kteří společně, ruku v ruce, prostě lidsky přednesou hrst lyriky svých kolegů, autorů »ČINU«. A tak vznikla představa prostého pokoje, v němž se sešlo několik mladých lidí, duševně si blízkých. Jeden z nich si sedne ke klavíru a bude tiše preludovat, jiný si stoupne k oknu a zadívá se někam do kraje, jedna z dívek se posadí v zamyšlení do křesla, jiná opřena o klavír zasní se v jeho melodii, zatím co třetí se bude cítit nejspokojeněji schoulena v klubku někde na podlaze. A nepochopitelně vlahý opar krásného večera je přinutí, aby otevřeli svá srdce. Totiž — aby otevřeli srdce autorů. A vlastně je k tomu přinutí režisér — ale na tom nezáleží. Záleží jen tom, že vám dají poznat E. L. Marcha, J. Košákovou, M. Hudece, J. Vaňka a S. Lorenzovou. Dají vám je poznat ruku v ruce. Nic je neoddělí. Jen malé preludování klavíru, aby se vymezily jednotlivé osobnosti.

Takový je případ našich mladých básníků.

Jiný případ je »Potlesk«. Život zavál J. Malého daleko od Prahy. Škoda. Potřeboval bych si s ním tolik a tolik pohovořit o jeho práci. Provedl jsem v ní totiž několik změn a jen nerad bez autorova souhlasu. Jde o následující. Pokud se vastního textu týká, je — až na některé nepatrnosti, vynucené snahou po nejvyšší srozumitelnosti slova, mluveného na jevišti — beze změn. Svou režií jsem však změnil prostředí hry, v níž měl herec dle autorova předpisu prožívat na jevišti ztrátu smyslů. Snažil jsem se však o maximální možný účín děje, který je nutný vzhledem k délce hry, v podstatě jen dramatického monologu. Ne, není to plané pachtění po efektech. Rozeznávám zcela jasně efekt, který ztrácí svoji působivost, jakmile poznáme jeho výslednici, od účínu, jenž se může viděti několikrát, aniž ztratí význam. A v této aktovce musí být hodně jevištního účínu. Vždyť musí nahradit všecken vzruch, změnu a odstínování, jež ssebou normálně nosí druhý, třetí a další herec. Pravda, představitel role může mnoho zmocí svými vlastními silami,

ale všechno má své meze a nikde není lidská síla nevyčerpatelná. Proto mu pomáhám prostředím ústavu choromyslných, které dává možnost rychlého měnění hlasového rejstříku a sugestivnost vnějšího okolí, jež může značně podepřít každou myšlenku paralelním jejím vyjadřováním. A pokud se týká postavy lékaře, který přichází konstatovat hercovu smrt — také v originále neobsaženou — přivedl jsem ho na scénu, abych vypočítal konec, který se původně vlil nepozorovatelně do proudu optimismu a pokračoval vlastně i po spadnutí opony. Věřím, že jsem těmito změnami neporušil strukturu ani myšlenku hry nějak závažněji. Aspoň jsem se tomu co neúzkostlivěji vyhýbal. A jestliže jsem snad přece jen někdy překročil hranice působnosti dramaturgovy a režisérovy, omlouvám se snahou, aby aktovka vyzněla co nepřesvědčivěji. A myslím, že již v prvopočátku tohoto poklesku je samo odpuštění.

Miloš Vávra.

Ad caelum clamo

Zlomky z dramatické skizzy Jaromíra Malého „Potlesk“.

Já, strana žalující, čtu ze své paměti tuto nejčernější kroniku svého života: Můj bývalý, bývalý, prosím, přítel, autor zde právě provedené hry, s nímž jsem kdysi putoval po zemi a dobýval v dramatické nových tvarů, mě odvedl manželku. Zničil moje štěstí, které trvalo asi tak — ne: přesně, jsem pod přísahou — které trvalo tři a půl roku. Ano: v březnu jsme se vzali a pak v září... Och, to byl strašný den. Dopis. A podpis trčel jako bývolí parohy. Víte, že jsem se tenkrát chtěl probodnout? Víte, že jsem měl na krajičku? Ale věděl jsem, co přijde. Věděl jsem, že se zase vrátí. Přišla. Blížilo se léto. Nejkrásnější moje dovolená. Jeli jsme spolu na jachtě. Její příd se brouzdala vlnkami... A pak jsme stanuli na krásném

Čtyři tváře herce Karla JANKOVSKÉHO z dramatické skizzy Jaromíra MALÉHO

foto K. Stehlik

ostrově. Víte, znáte to z pohlednic, ale ve skutečnosti je to tam mnohem krásnější. A mít v té kráse svoje štěstí, držet je v objetí, jít s ním, dívat se v jižním soumraku a požídat silné pokrmy a pít víno života dusivými hlty...

Přijal jsem angagement a pak, pak... jsme se už neviděli. Víš — víte, příteli... pane..., ach ne..., strano obžalovaná, jak mi asi bylo, když jsem potom dostal lísteček... och, jen lístek, ale stačil... Stačil, prosím! Stačil by usmrtit celé stádo lidí. Mne neusmrtil. Ty dny, které jsem pak prožíval mě tak otupěly, že jsem chodil po městech, která jsem na zájezdech navštívil, s maskou i na veřejnosti a

DRAMATICKÉ STUDIO

Ředitel Deda Papež

„Čin“
v Praze

ŽENSKÝ KLUB ČESKÝ V PRAZE II., VE SMEČKÁCH 26

Matiné 6. června 1943

Začátek o půl 11. konec před 12. hod.

Úsměvů jas a hasnutí

Suita z lyrického a dramatického denníku mladých autorů. — Režie a scéna Miloš Vávra. — Hudba Rudolf Knapp.

SEBEPOZNÁNÍ

Hrst lyrických záznamů ve výběru Marcela Hudce:

E. L. March:

Píseň
Za třetí branou snů

Miloš Vávra
Liba Zelenková
Rudolf Knapp

J. Košáková:

Lekniny
Podzimní výšivka

Věra Opatrná
Daňmar Malá

M. Hudec:

Flétista ve tmě
Dva soumraky
Stopy
Polednice

Rudolf Knapp
Věra Opatrná
Miloš Vávra
Liba Zelenková

J. Vaněk:

Podemletý břeh
Babka

Daňmar Malá
Rudolf Knapp

S. Lorenzová:

Dopis od Tebe
Zasněžená pláň
Tomu, který snad nepříjde
Ožijí sochy?

Věra Opatrná
Daňmar Malá
Liba Zelenková
Miloš Vávra

POTLESK

Dramatická skizza Jaromíra Malého.

Muž, který býval hercem

Deda Papež

nevěděl jsem o tom. A začla se má sláva. Hrál jsem prý tenkrát nesmrtelně. Prý — nesmrtelně!

Prosím, teď jsem skončil. Já, Karel Jankovský, herec, jako strana žalující proti straně obžalované.

A druhá žaloba: Já, Marie, hercova žena, jako strana žalující, žaluji stranu obžalovanou ze zločinu zabítí čistého člověka.

Jak jsme se měli rádi! Bože, to byla láska... Poslyšte, já se vás skoro bojím zeptat, poslyšte, je něco víc než láska? Mlčíte? To mě zaráží... já nevím, co říci... Já jsem totiž stále měla pocit, že musí být ještě něco víc, že je to málo, strašně málo — jen láska. Já, myslím, že... och, já se bojím, bojím se vás. Vy tak děsně mlčíte... Pomoz mi, Karle... pomoz mi...

A pak naše dítě. Ach — naše dítě... To je krásné, to je sen... To je — víte, vy porotci, co je to být matkou? Ach, lekla jsem se, že mi neporozumíte. Ale jsou mezi vámi matky. Vzpomeňte si každá, prosím, na své první chvíle matky. A neřkejte nic. Jen stiskněte ruku toho drahého, či drahé, jehož máte náhodou vedle sebe, aby i ti pochopili, co to znamená být matkou. Kde pak vyprávět vám — Matka, to je to, co slovo nevypoví a tony nepřenesou. Matkou se musí být. Nejkrásnější zahrady jsou první chvíle matky. A jak jsme byli spokojeni, jak jsme byli šťastní! A Karel musil odcestovat.

Ale jak to bylo možné, že já, matka, jsem se vzdala ani ne po roce manželství jinému! Vždyť jsem věděla, že mne Karel miluje.

Ano, odsuďte mne. Odsuďte moje jednání. Já jsem vinna. Já jsem vinna — nikoliv on. Já šla k němu. Já, já, já!!!

Zahlédl jsem louku s květinami a velké modré nebe, které se rozlehá po celém kraji, jako hedvábný koláč. Uprostřed sbírá květiny moje dcerka a opodál na úpatí lesa stojím já a čekám, až přijde matka. Poradí mi, jak se vychovává dítě. Já vím, že to bude dlouho trvat, než si oba budeme moci krásně pohledět do očí a políbit se tak, že s radostí nad námi duha poskočí a dcerka si víc přitlačí panenku k svému tělíčku...

Fotoamatérům dobře poradí a jejich snímky vypracuje

fotograf TRUNEČEK

VINOHRADY, Mnichovská 56, tel 287-33